

UNIA BANKOWA JEST DZISIAJ, OBOK POMYSŁU UNII energetycznej, najważniejszym projektem integracyjnym Unii Europejskiej. Jej geneza wiąże się z dramatycznymi okolicznościami narastającego w Europie po 2010 roku kryzysu finansowego. Problemy finansowe Grecji mogły jeszcze utwierdzać europejskich polityków i opinię publiczną w przekonaniu, że powodem kłopotów jest nieodpowiedzialna polityka budżetowa kolejnych greckich rządów i w rezultacie narastający kryzys ma swoje źródło w lekkomyślności elit jednego państwa. Ta polityczna narracja opisująca źródła problemów w strefie euro stała się podstawą podjętych przez Berlin działań na rzecz budowy unii fiskalnej. Miała ona ograniczyć swobodę rządów państw unii walutowej w planowaniu polityki budżetowej i uniemożliwić nieodpowiedzialne zadłużanie się państw w przyszłości. W 2011 roku Francja i Niemcy dodatkowo uznały, że należy pociągnąć do odpowiedzialności banki, które skorzystały na upadku finansowym Grecji. „Moralny hazard” instytucji finansowych postrzegano, szczególnie w Niemczech, jako zjawisko (równie niebezpieczne jak lekkomyślna polityka fiskalna), które odłonił kryzys finansowy. To dlatego prywatnych wierzycieli Grecji zmuszono do restrukturyzacji greckiego długu.

Jednak już wkrótce okazało się, że prywatne instytucje finansowe w strefie euro mogą same wymagać pomocy w skali, jak dotąd, bez precedensu. W 2013 roku alarmistyczne szacunki wskazywały na dziurę wielkości nawet 4,5 biliona euro w systemie bankowym strefy euro. Sektor

bankowy niektórych państw np. Hiszpanii stanął przed groźbą całkowitego załamania. W tej sytuacji rosła presja, przede wszystkim ze strony rządów państw południa strefy euro, aby wesprzeć sektor finansowy środkami z Europejskiego Mechanizmu Stabilności oraz działaniami podjętymi przez Europejski Bank Centralny (program *Outright Monetary Transactions*). Decyzja o takiej właśnie pomocy rodziła jednak poważne wątpliwości ze strony państw północy. Po pierwsze, dlaczego podatnicy z północnych krajów strefy euro mają finansować straty banków z innych państw tej strefy? Po drugie, czy istnieje gwarancja, że finansowe wsparcie nie zostanie uznane za przyzwolenie na kontynuowanie dotychczasowych błędów? Unia bankowa jest produktem kompromisu między koniecznością wsparcia sektora bankowego strefy euro a jej bardziej skoordynowaną kontrolą.

Obecnie unia bankowa wspiera się na trzech nowych mechanizmach: *bail-in*, jednolitym mechanizmie nadzorczym oraz Jednolitym Mechanizmie Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. Jednak konsekwencje tego przedsięwzięcia nie ograniczają się jedynie do sposobu funkcjonowania instytucji finansowych. Ingerują one w fundamenty samej strefy euro, zmieniając pozycję Europejskiego Banku Centralnego oraz relacje między państwami euro i krajami spoza tej strefy. Dlatego najnowszy numer „Nowej Europy” postanowiliśmy poświęcić temu ważnemu tematowi z nadzieją, że uda nam się pokazać, iż nie chodzi tutaj jedynie o zmianę technokratyczną. Unia bankowa jest elementem nowego porządku politycznego, który będzie wyznaczał w czasach po kryzysie nowe zasady funkcjonowania państw, ich systemów politycznych oraz modeli socjoekonomicznych. ■